

PROF. PHDR. FRANTIŠEK MAN, CSC.
8. 11. 1943 – 18. 9. 2022

Dne 18. září 2022 zemřel po krátké těžké nemoci prof. PhDr. František Man, CSC. emeritní profesor Jihočeské univerzity, který na Pedagogické fakultě JU vedl výuku mnoha generací studentů, budoval odbornou komunitu a rozvíjel psychologický výzkum.

František Man se v mládí intenzivně věnoval sportu, byl mj. dorosteneckým mistrem ČR v běhu. Proto se rozhodl studovat na Fakultě tělesné výchovy a sportu. Zájem o psychologii sportu ho poté přivedl ke studiu psychologie na Filosofické fakultě UK. V sedmdesátých letech, v době svých psychologických studií, působil na Ústřední škole Českého ústředního výboru Československého svazu tělesné výchovy, kde měl na starosti výuku a publikování učebních textů z psychologie sportu.

V úvodu své psychologické profesní dráhy dva roky pracoval jako podnikový psycholog v SONP Kladno, ale pak už jeho cesta vedla k psychologickému výzkumu, nejprve ve výzkumném pracovišti vrcholového sportu Československé lidové armády a od r. 1976 na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích.

Už v r. 1974 napsal spolu s V. Hoškem učebnici psychologie pro trenéry a cvičitele a postupně začal adaptovat řadu diagnostických nástrojů pro zachycování emocí a motivace sportovců. V letech 1988–1989 spolupracoval s trenéry českého reprezentačního družstva v ledním hokeji (trenéři P. Wohl a S. Neveselý); podílel se i na výchově trenérů. Výsledky výzkumů postupně publikoval doma i v zahraničí, v letech 2000 až 2006 byl členem redakční rady časopisu *Psychology of Sport and Exercise*, od r. 2000 pomáhal vzniknout dnes už respektovanému časopisu *Studia kinantropologica*.

Druhou významnou oblastí odborného zájmu Františka Mana byla pedagogická psychologie, ve které byl také v r. 1991 jmenován profesorem. V roce 1984 a v druhém vydání v r. 1989 vyšla kniha *Psychologické otázky motivace ve škole* (spoluautory byli Vladimír Hrabal, ml. a Isabella Pavelková), která byla ve své době uznávanou učebnicí pro mnoho poradenských psychologů a učitelů. V řadě českých i zahraničních článků prof. Man publikoval klíčové poznatky o výukových cílech, o paradoxních účincích vnější motivace, o potřebách vedoucích k učení.

František Man spolupracoval s řadou významných psychologů ze zahraničí. Pro výzkum v oblasti výkonové motivace byla důležitá spolupráce s Heinzem Heckhausenem a jeho spolupracovníky na Max-Planck-Institut für psy-

chologische Forschung v Mnichově, v oblasti výzkumu úzkosti a hněvu publikoval s Charlesem Spielbergerem, Volkerem Hodappem, Knutem Hagtvetem a mnoha dalšími. Stejně tak významná byla spolupráce s Ericem Klingerem z University v Minnesotě v oblasti výzkumu motivační struktury. Prostřednictvím těchto kontaktů zprostředkoval přísun zahraniční literatury v dobách cenzury, mnohdy ukazoval mnohonásobně cenzory orázkované a několik měsíců zadržované zásilky svým kolegům.

František Man byl velmi laskavým, podporujícím člověkem, který se opravdově zajímal o své kolegy. Často diskutoval s doktorandy a byl oblíbeným mentorem, který vedle přemýšlení nad tématem rád zavzpomínal na osobní setkávání se zahraničními kolegy. Vážil si svého spojení s univerzitou, měl rád „svoji“ katedru a záleželo mu na tom, jak se bude vyvíjet. Byl to velký srdcař, psychologii miloval, snad až na úkor všeho ostatního. Měl a má naši úctu a zůstává s námi.

Iva Stuchlíková

VYBRANÁ BIBLIOGRAFIE

- Jošt, J., Man, F., Nohavová, A., Stuchlíková, I., Mazeňková, Y., Suda, S., Hagtvet, K., Petrášková, V., Brabcová, D., Nota, J., Krninský, L., Bílá, J., Krajčová, M., Kozelka, P., Pavelková, I., Škaloudová, A., & Kubíková, K. (2013). *Podpora zdravého psychického vývoje z aspektu dítěte a učitele*. Praha: EDUKO.
- Hagtvet, K., Ye, R., Man, F., Pal, S., & Sharma, S. (2010). Inquiry into a domain of worry cognitions in test anxiety research. *Cognition, Brain, Behavior: An Interdisciplinary Journal*, 14(4), 365-399.
- Stuchlíková, I., & Man, F. (2009). Motivační struktura - integrující koncept psychologie motivace. *Československá psychologie*, 53(1), 158-171.
- Stuchlíková, I., Hagtvet, K., & Man, F. (2005). Dotazník k měření afektivních stavů: konfirmační faktorová analýza krátké české verze. *Československá psychologie*, 49(5), 459-469.
- Man, F., & Mareš, J. (2005). Výkonová motivace a prožitek typu flow. *Pedagogika*, 33(2), 151-171.
- Man, F., & Řepka, E. (2005). Výkonová motivace a flow prožitek: kompatibilita nebo kontraverze. In *Kontexty prožitku a kvalita života* (pp. 75-84). Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.
- Man, F., Táborský, F., & Spielberger, C. D. (2005). Trait-state anxiety, worry, and emo-

- tionality in athletic competition. In C. D. Spielberger (Ed.), *Stress and emotion* (pp. 45-59). New York: Routledge, Taylor & Francis Group New York.
- Havelka, P., Prokešová, L., Stuchlíková, I., & Man, F. (2004). Model výkonových cílů ve vztahu k atribučnímu stylu. *Pedagogická orientace*, 14(3), 92-97.
- Stuchlíková, I., & Man, F. (2003). Hněv a výraz hněvu. In I. Čermák, M. Hřebíčková, & P. Macek (Eds.), *Agrese, identita, osobnost* (pp. 134-157). Brno: Psychologický ústav AV ČR a Sdružení SCAN.
- Cox, W., Schippers, G., Klinger, E., Skutle, A., Stuchlíková, I., Man, F., King, A., & Inderhaug, R. (2002). Motivational structure and alcohol use of university students across four nations. *Journal of Studies on Alcohol*, 63(3), 280-285.
- Hagtvet, K., Man, F., & Sharma, S. (2001). Generalizability of self-related cognitions in test anxiety. *Personality and Individual Differences*, 31(7), 1147-1171.
- Rheinberg, F., Man, F., & Mareš, J. (2001). Ovlivňování učební motivace. *Pedagogika*, 51(1), 155-184.
- Man, F., Mareš, J., & Stuchlíková, I. (2000). Paradoxní účinky učitelových motivačních postupů. *Pedagogika*, 50(3), 224-235.
- Stuchlíková, I., & Man, F. (2000). Action versus state orientations as a mechanism influencing sport performance. *Studia Kinantropologica*, 1(1), 65-73.
- Řepka, E., & Man, F. (2000). Vývoj a validizace české verze Inventáře soutěžní a stavové úzkosti. *Česká kinantropologie*, 4(2), 17-24.
- Man, F., Stuchlíková, I., & Popov, P. (1999). Vybrané typologie alkoholismu v pracích amerických autorů. *Alkoholismus a drogové závislosti (Protialkoholický obzor)*, 34, 83-92.
- Man, F., Stuchlíková, I., & Klinger, E. (1998). Motivational structure of alcoholic and nonalcoholic Czech men. *Psychological Reports*, 82, 1091-1106.
- Klinger, E., Man, F., & Stuchlíková, I. (1997). Současné vybrané teorie motivace. *Československá psychologie*, 41, 415-428.
- Stuchlíková, I., Kindelmann, P., & Man, F. (1996). Anxiety in visual perception. *Anxiety, Stress & Coping*, 9, 87-103.
- Man, F., & Filo, P. (1996). Relationships between achievement motivation, trait anxiety, and Sheldon's temperament types. In T. Gjesme, & R. Nygard (Eds.), *Advances in Motivation* (pp. 225-234). Oslo, Stockholm, Copenhagen, Oxford, Boston: Scandinavian University Press.
- Mareš, J., Man, F., & Prokešová, L. (1996). Autonomie žáka a rozvoj jeho osobnosti. *Pedagogika*, 46, 5-17.
- Man, F., Stuchlíková, I., & Kindelmann, P. (1995). Trait-state anxiety, worry, emotionality, and self-confidence in top-level soccer players. *The Sport Psychologist*, 9, 212-224.
- Man, F., Nygard, R., & Gjesme, T. (1994). The Achievement Motives Scale (AMS): Theoretical basis and results from a first try-out of a Czech form. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 38, 209-218.
- Berger, B. G., Owen, D. R., & Man, F. (1993). A brief review of literature and examination of acute mood benefits of exercise in Czechoslovakian and United States swimmers. *International Journal of Sport Psychology*, 24, 130-150.
- Man, F., Stuchlíková, I., & Hagtvet, K. A. (1992). The effects of cognitive interference and experimentally manipulated failure on information processing in a complex strategic game. In K. A. Hagtvet, & T. B. Johnsen (Eds.), *Advances in test anxiety research* (Vol. 7, pp. 332-343). Lisse/Hillsdale, NJ: Swets & Zeitlinger.
- Man, F., Blahuš, P., & Spielberger, C.D. (1990). The relationship of test anxiety to intelligence and academic performance in Czech school children. In C. D. Spielberger & R. D. Guerrero (Eds.), *Cross-cultural anxiety* (Vol. 4, pp. 183-191). Washington: Hemisphere.
- Man, F., & Hrabal, V. (1989). Self-Concept of ability, social consequences anxiety, and attribution as correlates of action control. In F. Halisch & J. H. L. van den Bercken (Eds.), *International perspectives on achievement and task motivation* (pp. 309-316). Lisse/Hillsdale, NJ: Swets and Zeitlinger.
- Hrabal, V., Man, F., & Pavelková, I. (1984, 1989). *Psychologické otázky motivace ve škole*. Praha: SPN.
- Hošek, V., & Man, F. (1989). Training to reduce anxiety and fear in top athletes. In D. Hackfort, & C. D. Spielberger (Eds.), *Anxiety in sport: An international perspective* (pp. 247-258). New York: Hemisphere.
- Man, F., & Hošek, V. (1989). The development and validation of the Czech form of the Test Anxiety Inventory. In R. Schwarzer, H. M. van der Ploeg, & C. D. Spielberger (Eds.), *Advances in test anxiety research* (vol. 6, pp. 233-243). Lisse, The Netherlands: Swets & Zeitlinger.
- Vaněk, M., Hošek, V., & Man, F. (1982). *Formování výkonové motivace*. Praha: Universita Karlova.
- Hošek, V., & Man, F. (1974). *Psychologie pro cvičitele a trenéry*. Praha: Olympia.